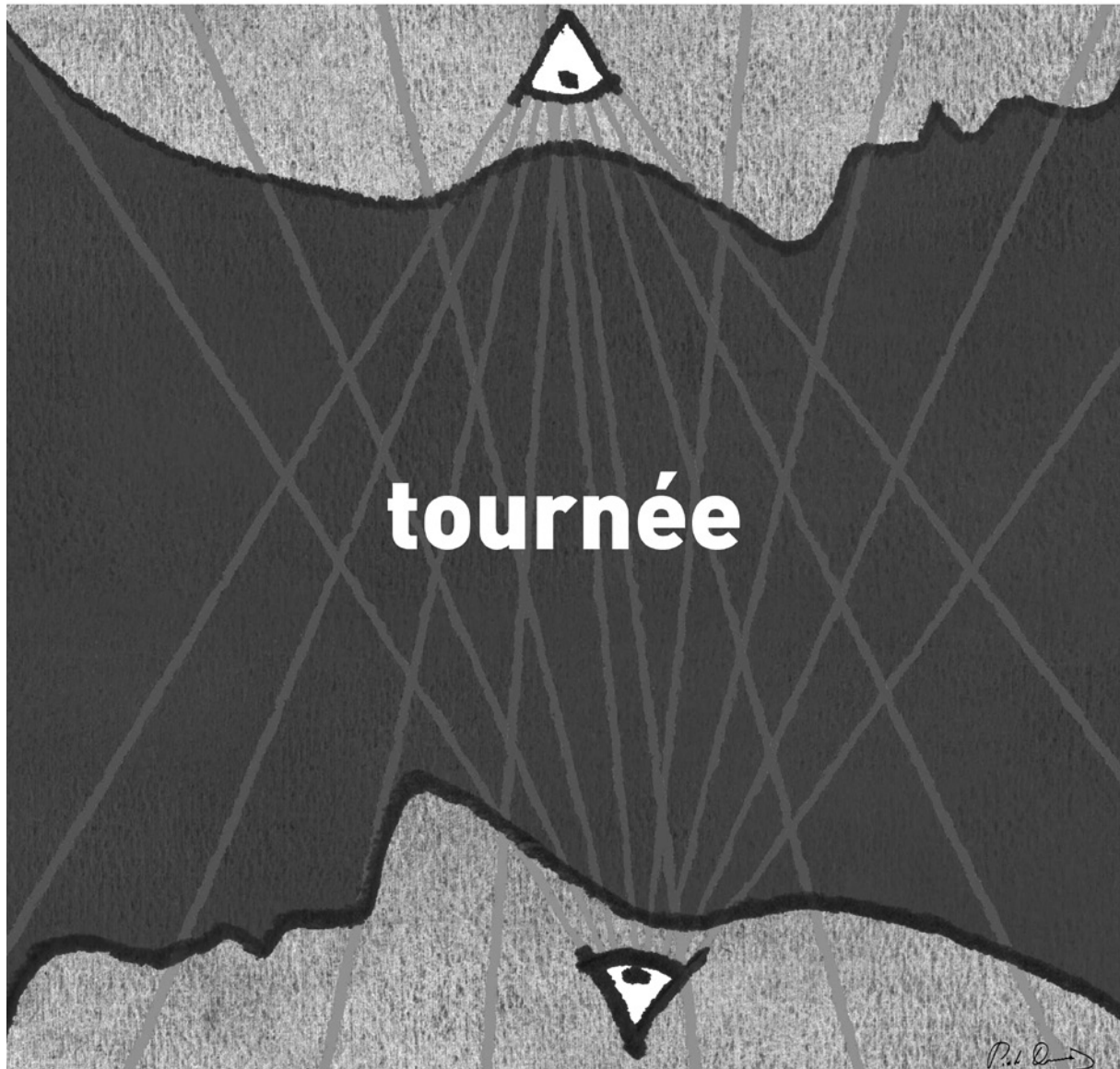

9. MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL FILMOWY

ERA NOWE HORYZONTY

Wrocław, 23 lipca – 2 sierpnia 2009

ERA NOWE HORYZONTY

NOWE HORYZONTY

www.enh.pl

ERA NOWE HORYZONTY tournée

Szanowni Państwo,

od początku festiwalu Era Nowa Horyzonty przyświecał nam jeden cel. Chcieliśmy pokazywać przede wszystkim kino, którego u nas nie było, które nie miało w Polsce swojego festiwalu: kino niebanalne, odważne, łamiące tabu, poszukujące własnego języka, wymykające się wszelkim klasyfikacjom gatunkowym, odbiegające od klasycznie pojmowanego kina narracyjnego. Z drugiej strony chcieliśmy, aby nasza publiczność mogła zapoznać się z najnowszymi tendencjami współczesnego kina. Stąd tak często na Nowych Horyzontach widzowie oglądali i oglądają filmy przyjeżdżające do Wrocławia prosto z Cannes, Wenecji, Berlina, Pusan, nakręcone przez reżyserów mało znanych w naszym kraju, ale już odkrytych przez najważniejsze światowe festiwale. Dziś niektórzy z nich to twórcy wielkiego międzynarodowego formatu. Wybieraliśmy filmy, które zaskakiwały formą, poruszały tematy tabu pomijane przez kino głównego nurtu, opowiadały o seksualności, dotykały ciemnej strony ludzkiej duszy. Które budziły niepokój. Traktowaliśmy filmy jak dzieła sztuki współczesnej. W ich wyborze kierowaliśmy się osobistymi gustami, przed seansami, uzasadnialiśmy widzom nasze wybory. To nadało naszemu festiwalowi wyrazistości. Do tego koncerty awangardowych muzyków, wystawy, instalacje. Podobnego festiwalu nikt przed nami w Polsce nie robił. Do tej pory praktycznie nic nie zmieniło się w naszym myśleniu o programie festiwalu.

Festiwal Era Nowe Horyzonty odwiedza coraz więcej widzów. Tych, którzy do Wrocławia nie mogli przyjechać postanowiliśmy zaprosić do kin na filmy, które - zdaniem jurorów, nowohoryzontowej publiczności oraz naszym - stały się wydarzeniami naszego festiwalu, zostały nagrodzone, były szeroko komentowane lub cieszyły się wyjątkową popularnością. Sześć filmów rusza więc w podróż po Polsce, później będzie można je kupić na płytach DVD. Każdy z nich jest inny, ale łączy je podobne spojrzenie na kino rozumiane przede wszystkim jako uprawianie sztuki. Każdy z nich jest filmem nowohoryzontowym.

Roman Gutek
dyrektor MFF ERA NOWE HORYZONTY

ERA NOWE HORYZONTY tournée

Plany premier kinowych filmów 2009/2010

POKAZY PRASOWE DO KOŃCA ROKU 2009

Miejsce: warszawskie Kino Muranów, ul. Andersa 1

- 19 listopada (czwartek), godz. 10.00** **Głód** (Hunger)
reż. Steve McQueen
Wielka Brytania, Irlandia 2008, 96 min.
w kinach od 8 stycznia
- 10 grudnia (czwartek), godz. 13.30** **Tlen** (Kislorod)
reż. Iwan Wyrpajew
Rosja 2009, 80 min.
w kinach od 5 lutego
- 16 grudnia (środa), godz. 10.00** **Głód** (Hunger)
reż. Steve McQueen
Wielka Brytania, Irlandia 2008, 96 min.
w kinach od 8 stycznia

ERA NOWE HORYZONTY tournée (cykl) odwiedzi następujące miasta:

- 1 – 7 stycznia: Warszawa, Kino Muranów oraz Kraków Kino pod Baranami**
8 – 14 stycznia: Poznań, Kino Muza oraz Wrocław, Kino Warszawa
15 – 21 stycznia: Łódź, Kino Charlie oraz Gdańsk, Gdańskie Centrum Filmowe
22 – 28 stycznia: Katowice, Kino Światowid oraz Lublin, Kino Bajka
29 stycznia – 4 lutego: Gliwice, kino Amok oraz Kielce, Kino Moskwa
5 – 11 lutego: Toruń, Centrum Sztuki Współczesnej oraz Szczecin, Kino Pionier
12 – 18 lutego: Częstochowa, Ośrodek Kultury Filmowej i Białystok, Kino Forum

Głód (Hunger)

Wielka Brytania, Irlandia 2008 / 96 minut

Reżyseria: Steve McQueen
Produkcja : Laura Hastings-Smith, Robin Gutch
Scenariusz: Enda Walsh, Steve McQueen
Producenci: Jan Younghusband, Peter Carlton, Linda James, Edmund Coulthard, Iain Canning,
Zdjęcia: Sean Bobbitt BSC
Scenografia: Tom McCullagh
Montaż: Joe Walker
Kostiumy: Anushia Nieradzki
Muzyka: David Holmes, Leo Abrahams
Dźwięk: Paul Davies
Kierownik produkcji: Andrew Litvin
Casting: Gary Davy

Obsada:
Bobby Sands: Michael Fassbender
Raymond Lohan: Stuart Graham
Ojciec Dominic Moran: Liam Cunningham
Davey Gillen: Brian Milligan
Ksiądz: Rory Mullen
Gerry Campbell: Liam McMahon
Dziewczyna Gerry'ego: Karen Hassan
Gubernator: Frank McCusker
William: Lalor Roddy
Pani Sands: Helen Madden
Pan Sands: Des McAleer
Golibroda: Geoff Gatt
Stephen Graves: Ben Peel
Matka Rymonda: Helena Bereen
Płatny morderca: Paddy Jenkins
Przełożony lekarzy więziennych: Billy Clarke
Sanitariusz: B. J. Hogg

Wybrane nagrody:

BAFTA 2009 – Nagroda Carla Foremana dla najbardziej obiecującego debiutanta
British Independent Film Award – Michael Fassbender (najlepszy aktor), Sean Bobbitt (zdjęcia)
MFF Cannes 2008 Złota Kamera za najlepszy debiut - Steve McQueen
Europejski Nagrody Filmowe 2008 - Steve McQueen (europejskie odkrycie roku)
Toronto IFF 2008 - Steve McQueen (odkrycie)
Chicago IFF 2008 - Steve McQueen (Złoty Hugo), Michael Fassbender (Srebrny Hugo),
9. MFF Era Nowe Horyzonty - Grand Prix dla najlepszego filmu, Nagroda Krytyków Filmowych

Steve McQueen

Jest jednym z najbardziej wpływowych współczesnych artystów brytyjskich. Urodził się w Londynie w 1969 roku. Początkowo studiował w Chelsea School of Art and Goldsmiths College, a potem jeszcze przez rok w Tisch School of the Arts w Nowym Jorku. Jest uznanym artystą wizualnym – jego prace, pokazywane w muzeach na całym świecie, posiadają w swoich zbiorach najznamienitsze instytucje: Muzeum Guggenheima, Tate Modern, Centrum Pompidou. W 1999 roku otrzymał prestiżową nagrodę Turnera, jedno z najważniejszych wyróżnień przyznawanych plastynom w Wielkiej Brytanii. Głód jest jego debiutem fabularnym.

Filmografia:

2008 Głód (Hunger)

0 filmie

W Irlandii Północnej 5 maja 1981 roku umiera Bobby Sands, pierwszy więzień, który głodówką walczył z nieludzkim systemem więziennictwa i brytyjską okupacją. Trudny i nadal bolesny temat jest dla autora Głodu pretekstem do stworzenia wstrząsającej i, mimo wszystko oderwanej od politycznego kontekstu, opowieści o istocie człowieczeństwa. W wielu wymiarach. Świetnie skonstruowany (seria krótkich i dynamicznych, niemal pozbawionych dialogu scen w więzieniu kontrastuje z jednym, dziesięciominutowym ujęciem, w którym bohater podejmuje decyzję o strajku) i przepięknie sfotografowany przez Seana Bobbitta film zasłuzenie zbiera nagrodę za nagrodą.

Bohater filmu Bobby Sands jest postacią autentyczną, liderem IRA, który na początku lat 80. rozpoczął dramatyczny strajk głodowy, żądając uznania zamkniętych w więzieniu Maze bojowników o wolność Irlandii Północnej za więźniów politycznych. W kwietniu 1981 roku, miesiąc po rozpoczęciu strajku, został wybrany członkiem Izby Gmin (zmieniono prawo wyborcze i kilka miesięcy później byłoby to już niemożliwe). Zmarł po 66 dniach wyczerpującej głodówki. Miał wtedy 27 lat.

Film Steve'a McQueena nie jest autobiografią Sandsa. Oglądamy co prawda jego przyjazd do więzienia, codzienne (niemal dostowne) siłowanie się więźniów ze strażnikami, którzy w odwecie za wylewanie fekalii na korytarze, smarowanie ścian odchodami, niszczenie czystych ubrań i cel, urządzają nagim aresztantom „ścieżkę zdrowia” i ostentacyjnie manifestują swoją przewagę.

Oglądamy dojrzewanie bohatera do decyzji o głodówce, szokujący obraz powolnego wyniszczenia jego organizmu, a w końcu śmierć, ale McQueenowi chodziło o nakręcenie filmu uniwersalnego. Z drugiej jednak strony film został przygotowany z niezwykłą dbałością o szczegóły i poprzedzony drobiazgową dokumentacją. Razem ze swoją scenarzystką Steve McQueen spędził długi czas na rozmowach z byłymi więźniami Maze oraz ze strażnikami, którzy pamiętali strajk głodowy. Czytali książki i przeglądali dokumenty. Początkowo chcieli nakręcić film pozbawiony dialogów, w bloku H, gdzie rzeczywiście zmarł Bobby Sands, co oczywiście okazało się niemożliwe. Reżyser zdecydował się jednak na pracę z niemal całkowicie irlandzką ekipą, co spowodowało – jak mówi McQueen – szczególny rodzaj napięcia na planie. W Irlandii Północnej pamięć o tamtych wydarzeniach jest wciąż żywa. Uhonorowany prestiżową canneńską Złotą Kamerą za najlepszy debiut Steve McQueen nie jest artystą „znikąd”, choć rzeczywiście dotąd nie zrealizował żadnego filmu fabularnego. Jego nazwisko znane jest przede wszystkim byłym galeriom prestiżowych galerii sztuki od Tate po Centrum Pompidou i Muzeum Guggenheima, a sam McQueen jest cenionym artystą wizualnym.

- Kiedy Jan Youngusband z Channel 4 zetknął się ze mną na początku 2003 roku nie było jeszcze wojny w Iraku, historii więźniów z Guantanamo Bay i Abu Graib, ale teraz, po czasie pojawiły się aż nadto widoczne podobieństwa między losami mojego bohatera a współczesnością. Historia się powtarza, a wielu ludzi ma świeże wspomnienia podobne do tych, które opisuje mój film. Musimy pamiętać, że takie rzeczy jeszcze niedawno działy się w Wielkiej Brytanii – mówi McQueen.

Film McQueena nie jest oczywiście apologią bojowników IRA, nie jest też tylko historią o wynaturzeniach w angielskim systemie więziennictwa. Symbolicznego znaczenia nabiera tu pokazane z detalami w ostatniej części stopniowe umieranie ciała – żyjemy w świecie coraz to nowych fanatyzmów, których efektem, zdaje się mówić reżyser, jest nasza powolna agonía. Tytułowy głód ma przecież nie tylko sens dosłowny – w filmie McQueena obie strony „wojny” chcą po swojemu rozumianej sprawiedliwości. Paweł T. Felis, Moralny terror, głód moralności, „Gazeta Wyborcza”, 2009.07.25

Premiera filmu: 8 stycznia 2010

Tlen (Kislorod)

Rosja 2009 / 80 minut

reżyseria: Iwan Wyrpajew
scenariusz: Iwan Wyrpajew
zdjęcia: Andrey Naidenow
muzyka: Oleg Kostov, Andriej Sensonov, Vitalij Lupin, Ajdar Gajnullin, Markscheiber Kunst, Teach In, Mandu Honap
występują: Karolina Gruszka, Aleksiej Filimonow
producenci: Valeriy Gorjainov, Leonid Liebiev
produkcja: Krasnaya Striela
montaż: Gennadij Snopkow
efekty wizualne: Grigorij Karapetjan

Nagrody:

- 9. MFF Era Nowe Horyzonty - Nagroda Publiczności
- Festiwal Filmów Rosyjskich w Soczi (Sochi Open Russian Film Festival) – Nagroda Stowarzyszenia Rosyjskich Filmoznawców i Krytyków Filmowych dla Iwana Wyrpajewa

Iwan Wyrpajew

Jeden z najodważniejszych buntowników współczesnego teatru rosyjskiego. Urodził się w 1974 r. w Irkucku, jako chłopiec uczestniczył w zajęciach studium teatralno-muzycznego, a później ukończył Wydział Aktorski Akademii Teatralnej. Studiował też reżyserię w Wyższej Szkole Teatralnej im. Szczukina w Moskwie. Był aktorem teatru w Magadanie oraz Teatru Dramatu i Komedii w Pietropawłowsku na Kamczatce. Założył w Irkucku teatr Przestrzeń Gry, który został zlikwidowany z powodu oburzenia władz sztuką Sny – debiutem dramaturgicznym Wyrpajewa.

Współtworzył moskiewski Teatr.doc. Dziś jest jednym z najbardziej znanych za granicą współczesnych dramaturgów rosyjskich, pisze średnio jedną sztukę na dwa lata. Jego trzy najważniejsze utwory (Tlen, Księga Rodzaju 2 i Lipiec) grane są w teatrach w całej Europie (Tlen wystawiono m.in. we Francji, Niemczech, Anglii, Bułgarii, Rumunii). Jest też laureatem nagród przyznawanych na najważniejszych festiwalach teatralnych w Rosji (Złota Maska i Nowaja Drama). W Polsce dramaturgia Wyrpajewa ceniona jest od bardzo dawna, realizacje jego dramatów można dziś oglądać właściwie w całym kraju (ostatnio w warszawskim Teatrze na Woli Wyrpajew wyreżyserował Lipiec z Karoliną Gruszką w roli głównej).

Jego debiut filmowy – Euforia z 2006 roku zdobył małego Złotego Lwa na festiwalu filmowym w Wenecji i Grand Prix Warszawskiego Festiwalu Filmowego.

Filmografia:

2006 Euforia / Euforiya
2009 Tlen / Kislorod

O filmie

Nazwisko Iwana Wyrpajewa jest dziś symbolem międzynarodowego sukcesu młodego pokolenia rosyjskich dramaturgów, nie bojących się radykalnych kroków formalnych, z których najtańszym jest zrywanie z tradycyjnym modelem teatru. Współtwórca słynnego moskiewskiego Teatr.doc (pod znakiem którego powstają sztuki opisujące codzienność Rosjan wyrzuconych na margines społeczeństwa), autor realizowanych na całym świecie dramatów, będących we współczesnej Rosji manifestem pokolenia trzydziestolatków rozdanych między wychowaniem w komunizmie a dorostością, osadzoną w wyjątkowo nieludzkiej odmianie kapitalizmu. Równie swobodnie co na scenie, czuje się za kamerą.

Tlen – drugi po Euforii film tego reżysera – wyrasta co prawda z doświadczeń scenicznych Wyrpajewa i jest rodzajem twórczej adaptacji jego sztuki o tym samym tytule, ale opiera się przede wszystkim na obrazie, montażu, wrażeniu, a w ostatniej kolejności na słowie.

–Zasadą spektaklu jest akcentowanie roli aktora. Widz nawiązuje z nim żywy kontakt, tu i teraz. W kinie aktor ma zupełnie inne zadania i inną pozycję. Musi wprawdzie oddać tekst, ale istotą kina pozostaje przemiana tekstu w obraz. (...) Jestem absolutnym przeciwnikiem kina intelektualnego, którego nie rozumiem i nie toleruję. Chcę, aby moje filmy wpływały na emocje. (...) Jak każdy człowiek, czuję intuicyjną potrzebę zadawania pytań o istotę życia. Myślę, że moim zadaniem jako artysty - i zadaniem

sztuki w ogóle - jest nieustawanie w tych poszukiwaniach.

(Gazeta festiwalowa „Na horyzoncie”, rozmawiali Patryk Tomiczek i Iwona Sobczyk)

Powstał odważny, bezkompromisowy, eksperymentujący film oparty na obrazach układanych zgodnie z zasadą podświadomych skojarzeń i na estetycznym szaleństwie, wykorzystywaniu możliwie wielu poetyk. Bliższy teledyskowi (melorecytacja aktorów) niż filmowi fabularnemu, częściowo animowany, stylizowany na interaktywną stronę internetową, ale w warstwie treści silnie metafizyczny, wprost nawiązujący do dekalogu. Historia Saszy (który poznał rudowłosą dziewczynę, będącą dla niego jak tlen, musiał więc zabić własną żonę, bo tlen był mu niezbędny do życia) w hipnotyczny sposób wciąga widza rytmem kolejnych, przewijających się jak w kalejdoskopie, obrazów. Dziesięć piosenek/ tracków/wierszy złożonych w rodzaj ekranowego setu przygotowanego przez DJ-a, którym jest sam reżyser. A wykonawcami jego ostatnio ulubieni aktorzy Karolina Gruszka i Aleksiej Filimonow.

Film mógł powstać dzięki międzynarodowemu sukcesowi Euforii, z której zyski wielokrotnie przekroczyły nakłady producentów.

Premiera filmu: 5 lutego 2010

Las

Polska 2009 / 76 minut

reżyseria: Piotr Dumata

scenariusz: Piotr Dumata

zdjęcia: Adam Sikora

muzyka: Paweł Szymański

występują: Stanisław Brudny, Mariusz Bonaszewski

Nagrody: 34. FPFF Gdynia 2009 Nagroda Specjalna Jury za szczególne wartości artystyczne

Piotr Dumata

Animator i reżyser filmów rysunkowych i kombinowanych, scenarzysta i scenograf filmów fabularnych, pedagog, scenarzysta, autor opracowań plastycznych, rysownik, autor komiksów i plakatów, pisarz, krytyk, aktor. Urodził się w Warszawie w 1956 roku. Absolwent Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, gdzie studiował na wydziale konserwacji dzieł sztuki ze specjalnością konserwacji rzeźby kamiennej oraz przez 2 lata na wydziale grafiki w pracowni animacji pod kierunkiem głośnego reżysera filmów animowanych, Daniela Szczechury, którego był asystentem. Laureat wielu międzynarodowych nagród m.in. nagrody artystycznej młodych im. Stanisława Wyspiańskiego (1986), nagrody Luna de Valencia za całokształt twórczości (2003) oraz licznych nagród głównych na festiwalach filmowych, m.in. w Krakowie, Mannheim, Łagowie, Oberhausen i innych. Choć interesuje się różnymi technikami animacji zastąpił wypracowaną przez siebie znużoną metodą pracy polegającej na ryciu kolejnych rysunków w płytach gipsowych (najpierw pokrywa je ciemnym gruntem, następnie rylcem lub papierem ściernym „odkrywa” przyszły obraz), co daje charakterystyczny efekt „płynnej”, ale widocznej, kreski. Powstałe w tej metodzie filmy Zbrodnia i kara czy Łagodna stały się znakiem rozpoznawczym jego animacji. Oprócz wybitnej twórczości artystycznej Dumata ceniony jest w Polsce i na świecie za swoje prace komercyjne (np. zwiastun telewizji MTV, czy czołówki programów telewizyjnych takich jak „Chimera”, „Magazyn Literacki”, „Magazyn Teatralny”, teleturniej „Miliard w rozumie”, a także czołówka Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni i wiele innych). Wykłada na Wydziale Animacji PWSFTviT w Łodzi.

Filmografia:

1976 Przemiana (etiuda studencka)

1977 Śmierć Hindenburga (etiuda studencka)

1980 Scenka rodzajowa (etiuda studencka);

1981 Lykantropia

1983 Czarny Kapturek

1984 Latające włosy

1985 Łagodna

1986 Nerwowe życie kosmosu

1986 Academy Leader Variations (współreżyseria z 18 reżyserami z USA, Chin, Szwajcarii i Polski pod kierunkiem Davida Erlicha, prod. USA)

1987 Ściany

1988 Wolność nogi

1988 Declaration of Human Rights (sekwencja animowana dla Amnesty International, prod. USA)

1990 MTV Ident Horse

1991 Franz Kafka

1992 Nerwowe życie (serial)

1993 MTV Ident Charlatan

1993 MTV Ident Everywhere

1994 Nerwowe życie 2 (odcinki serialu)

1994 Stop AIDS (3 odc.)

1995 Wieje piaskiem od strony wojny (teledysk)

1995 MTV Ident Kafka meets Dostojewski

1996 Absolut Panushka (sekwencja w filmie prod. USA)

2000 Zbrodnia i kara

2009 Las

O filmie:

Piotr Dumata – plastyk, rysownik, scenarzysta, pisarz, a przede wszystkim jeden z najbardziej znanych w Polsce autorów animacji – zdecydował się zrealizować film fabularny. W graficznych, drobiazgowo zaplanowanych, czarno-białych kadrach fotografowanych przez Adama Sikorę, przeniósł na ekran atmosferę swoich animacji pełnych niedopowiedzenia i tajemnicy, poszukujących odpowiedzi na najważniejsze pytania egzystencjalne. Powstał film bardzo „europejski”, uciekający od konkretności w nienachalną metaforę i uniwersalny symbol. Śmierć i proces odchodzenia, które tak naprawdę są jego istotą, poprzez chropowatą warstwę wizualną stają się jak gdyby namacalne. Niemała w tym zasługa pary aktorów: Stanisława Brudnego i Mariusza Bonaszewskiego, którzy w trudnych – bo dotykających intymności i fizjologii, z jaką związana jest starość – scenach pokazali siłę swojego aktorstwa. Początkowo film miał być w pełni animowany, ale spotkanie z osobowością twórczą Adama Sikory (operatora i jednocześnie reżysera, fotografika i malarza) spowodowało zmianę planów Dumaty. Efekt zaskakuje pięknem i świeżością.

Obejrzałem Las. To film doskonały, spełniony, czysty. Niezwykle rzadki okaz. Dzieło organiczne, żyjące własnym życiem. Proste, minimalistyczne, przykuwające. Tajemnicze jak sen. (...) Ten film ma w sobie coś, co zostało dawno zagubione w polskim kinie, a co miały na przykład filmy Hasa. Kino jest naprawdę osobiste nie wtedy, kiedy odsyła nas do intymnych przeżyć reżysera, tylko kiedy mówi o mnie, widz, coś takiego, że ma się ochotę zapytać: skąd on to wiedział? (...)Zdarzyły nam się ostatnio dwa niezwykle filmy, tak zwane osobiste, o śmierci i życiu. Tak różne, a przecież dopełniające się, rozmawiające z widzem. W zeszłym roku 33 sceny z życia Szumowskiej, a w tym roku Las Dumaty.

Tadeusz Sobolewski, Arcydzieło Piotra Dumaty, „Gazeta Wyborcza”, 2009.09.15

Wszystko wywodzi się z głębi moich wspomnień. Pamiętam fantazję czy sen z dzieciństwa: leżałem w łóżeczku i wydawało mi się, że koło mnie siedzi zgarbiona kobieta w chustce, opuszczona głowa, nie widać twarzy. Nikogo nie było w mieszkaniu albo wszyscy spali. Zamknąłem oczy, po jakimś czasie otworzyłem, jej już nie było. Ale ta zgarbiona sylwetka przy łóżku została we mnie. To mój osobisty, wewnętrzny archetyp. Pojawiła się też np. w Łagodnej. (...) W pewien sposób animowałem Bonaszewskiego. Ustawiałem go tak, jakbym go rysował. Dwóch ludzi z lasem, Katarzyna Bielas w rozmowie z Piotrem Dumatą, „Gazeta Wyborcza” 2009.07.23

Jerzy Armata o twórczości Piotra Dumaty:

- To kilka osobowości w jednym. Wszędzie odczuwalny jest sam Dumata. Zawsze najważniejsza jest dla niego plastyka, obraz. Przedstawia nieustannie ten sam świat, tylko za pomocą różnych technik. Raz będzie to gips, raz rysunek, a teraz fabuła ze zdjęciami Adama Sikory.

[Gazeta festiwalowa „Na horyzoncie”, rozmawiał Patryk Tomiczek]

Premiera filmu: 26 lutego 2010

Plaże Agnès (Les plages d'Agnès)

Francja 2008 / 110 minut

reżyseria: Agnès Varda

scenariusz: Agnès Varda

zdjęcia: Julia Fabry, Hélène Louvart, Arlene Nelson, Alain Sakot, Agnès Varda

muzyka: Joanna Bruzdowicz, Stéphane Vilar

występują: Agnès Varda, André Lubrano, Blaise Fournier Vincent Fournier Andrée Vilar i inni

Nagrody: César 2009 – najlepszy film dokumentalny, Étoile d'Or 2009 – najlepszy film dokumentalny

Agnès Varda

Urodzona w 1929 r. w Brukseli, córka Greka i Francuzki, ikona francuskiej Nowej Fali. Studiowała filozofię i sztuki piękne w Paryżu, ale ostatecznie ukończyła fotografię i to dzięki robieniu zdjęć zainteresowała się kinematografią. Jej wczesne filmy – La Pointe Courte (nakręcony z pieniędzy pochodzących ze spadku) czy Szczęście stanowią filar nowofalowej estetyki, uciekającej od „przeźroczyści” klasycznego kina hollywoodzkiego. W początku lat 60. zrealizowała film Cleo od 5 do 7, który był obserwacją w czasie rzeczywistym oczekiwania młodej kobiety na wynik badania. Film przeszedł do historii kina nie tylko ze względu na nowatorską formę, ale również z powodu wyraźnej feministycznego przesłania, którego Varda zresztą nigdy się nie wypierała.

W 1985 r. zrealizowała „falszywy dokument” Bez dachu i praw nagrodzony Złotym Lwem w Wenecji. Po śmierci męża, Jacquesa Demy'ego, nakręciła o nim trzy wspomnieniowe obrazy, a w 2000 roku – skromny, nakręcony dokument Zbieracze i zbieraczka, przy którym pracowała używając niewielkiej cyfrowej kamery. Przez cały czas dzieli swoje zainteresowanie pomiędzy film i fotografię.

Wybrana filmografia:

1956 La Pointe Courte

1961 Cléo od 5 do 7 / Cléo de 5 à 7

1965 Szczęście / Le bonheur

1977 Jedna śpiewa, druga nie / L'une chante, l'autre pas

1985 Bez dachu i praw / Sans toit ni loi

1987 Kung-Fu Master!

1987 Jane B. według Agnès V. / Jane B. par Agnès V.

2000 Zbieracze i zbieraczka / Les glaneurs et la glaneuse (dok.)

2004 Cinévardaphoto (dok.)

2008 Plaże Agnès / Les plages d'Agnès (dok.)

O filmie:

W ostatnich latach Agnès Varda, współtwórczyni Nowej Fali, coraz rzadziej (by nie powiedzieć – wcale) realizuje filmy fabularne. Nie znaczy to jednak, że nie sięga po kamerę. Od kilku lat tworzy niemal wyłącznie dokumenty i zadziwiające instalacje, balansujące na granicy kina dokumentalnego właśnie i stricte plastycznego konceptu.

Pokazywane podczas festiwalu w Wenecji w 2008 roku „Plaże Agnès” wyrastają z fascynacji nestorki kina zapisywaniem rzeczywistości. Reżyserka opowiada o samej sobie, o swoim dzieciństwie, rodzinie, inspiracjach. Inscenizowane, oniryczne sceny przeplatają się z fragmentami dawnych projektów i współczesnych obrazów opisywanych przez nią miejsc, a pretekstem do snucia opowieści stają się dla niej – prawdziwie i wymaginowane - obrazy odwiedzanych przez nią nadmorskich plaż. Komentując spoza kadru kolejne sceny Varda zabiera widzów w przedziwną podróż w głąb siebie: od czasu spędzonego w Belgii dzieciństwa po feministyczne odrodzenie i związek z reżyserem Jaques'em Demy'm. Trudno uwierzyć, że ta dowcipna i urocza kobieta ma już osiemdziesiąt lat.

Varda w Plażach prezentuje świetną formę reżyserską. Zawsze posiadała niezwykłą zdolność płynnego przekraczania gatunków i stylistyk, pokazywania uczuć bez popadania w czułościowość, kreowania sztucznej rzeczywistości bez osuwania się w pretensjonalną teatralność. W tym filmowym pamiętniku reżyserka zaklina przeszłość, pokazuje zdjęcia rodzinne, fragmenty filmów, inscenizuje kluczowe w jej życiu wydarzenia, a wszystko opatruje autoironicznym komentarzem. Patrzy wstecz na swoje życie i daje się mówić: je ne regrette rien, bo najważniejsze jest to, że żyję i pamiętam.

Ewa Szabłowska

Agnès Varda tak o swoim filmie mówiła podczas 9. edycji festiwalu Era Nowe Horyzonty:
- Reżyserowanie siebie samej nie było trudne. W tym filmie, na początku biorę lustro. Jest to narzędzie do sporządzenia autoportretu, ale odwracam je do innych - do ludzi, którzy je niosą, do osób, z którymi pracowałam, a wreszcie do widzów. To oni definiują siebie jako świadków mojego życia.

Premiera filmu: 19 marca 2010

Burrowing (Man tänker sitt)

Szwecja 2009 /76 minut

reżyseria: Henrik Hellström, Fredrik Wenzel

scenariusz: Henrik Hellström, Fredrik Wenzel

zdjęcia: Fredrik Wenzel

montaż: Fredrik Wenzel

muzyka: Erik Enocksson

produkcja: Henrik Hellström, Fredrik Wenzel

obsada: Sebastian Eklund, Jörgen Svensson, Hannes Sandahl, Marek Kostrzewski, Bodil Wessberg, Silas Francean

Henrik Hellström

Urodził się w 1974 r. Aktor teatralny, zagrał także w filmie Rafaela Pettersona Dodssyndaren (2005). Jako reżyser zadebiutował filmem Burrowing.

Fredrik Wenzel

Urodził się w 1978 r. Aktor, scenarzysta, montażysta, autor zdjęć i reżyser. Zagrał w filmie Oscara Peterssona Farligt forflutet (2001). Był autorem scenariusza i zdjęć do filmu Pożegnanie Falkenberg, pokazywanego na ENH 2007, z którego w pewnym sensie wyrasta jego najnowszy film. Burrowing to jego reżyserski debiut.

Filmografia:

2009 Burrowing (Man tänker sitt)

O filmie:

Współczesne szwedzkie osiedle domków jednorodzinnych, w którym leniwie snuje się akcja tego filmu, jest bliźniaczo podobne do wielu osiedli w całej Europie. Domy są tu duże i przestronne, ogrody utrzymane w idealnym porządku, a relacje międzyludzkie zastraszająco chłodne i zdystansowane. Reżyserzy Burrowing (obaj ze sporym doświadczeniem aktorskim) zdają się mówić, że zanurzając się w wygodzie i konsumpcji już dawno zatraciliśmy oryginalność, wolność, a nawet w pewnym sensie człowieczeństwo. Oczami małego chłopca oglądamy więc portret tego idealnego świata, w którym nic nie jest takie, jakie być powinno. Jego mieszkańcy są smutni i melancholijni, choć przecież żyją w komforcie, o którym inni mogą tylko marzyć. Kłopot w tym, że są już zmęczeni, że wpadli w rodzaj pułapki, jaką jest dla nich powtarzalność codzienności. Chłopiec przygląda się swoim sąsiadom, rodzinie, znajomym miejscom bez emocji, z dystansem. Chodzi swoimi drogami, jest outsiderem wolącym pływać w jeziorze niż celebrować kolejne urodziny. Ale jest też symbolem nowego pokolenia, którego celem będzie wyrwanie się z tej dusznej pułapki.

Burrowing to kino spokojnej kontemplacji w najlepszym znaczeniu tego słowa. Wysmakowane zdjęcia i przepiękna magnetyczna muzyka Erica Enockssona powodują, że zanurzamy się w tym świecie bez zastrzeżeń. Motto filmu - sentencja Henry'ego Davida Thoreau, który w XIX wieku głosił potrzebę odejścia od cywilizacji i powrotu do natury, i który swoje idee wprowadził w życie wyprowadzając się do lasu - jest najlepszym kluczem do jego zrozumienia. Jednak i bez filozoficznej refleksji łatwo ulec jego nastrojowi.

Pokazywany w berlińskiej sekcji Forum film zebrał doskonałe recenzje („Screen” określił go nawet mianem najlepszego filmu pokazywanego w tej sekcji) i porównywany był z twórczością Roya Andersona z jednej strony, a koreańskim kinem kontemplacji z drugiej. Film został nakręcony latem 2006 roku w Falkenberg.

Głosy prasy:

Schludny, poukładany świat, w którym wyparte emocje i instynkty szukają sposobu na eksplozję, pokazują też w "Każdy myśli swoje" - dla mnie rewelacja w konkursie głównym festiwalu - Henrik Hellström i Fredrik Wenzel. Jesteśmy w Falkenberg (...) Mottem filmu są słowa pisarza i filozofa Henry'ego Davida Thoreau: "Większość rzeczy, które moi sąsiedzi nazywają dobrymi, ja uważam za złe. I jeśli czegokolwiek żałuję, to właśnie swojego dobrego zachowania".

Kolejne myśli Thoreau, które czyta z offu Sebastian, są tu nieustannym tłem dla pozornie banalnych sytuacji i zachowań filmowanych najczęściej kamerą z ręki, m.in. takie: "Jeśli ktoś zaufa swoim marzeniom i spróbuje żyć tak, jak sobie wyobraził, odnie się nieoczekiwany sukces. Samotność nie będzie więcej samotnością, a słabość - słabością". (...) A jednak w tym pięknym, zaskakująco pozbawionym patosu filmie - z niezwykle muzyką stylizowaną na wielogłosowe chorały - przyroda nie jest wcale rajem, a jedynie miejscem, gdzie kolejni bohaterowie mogą się wstuchać w swoją samotność.

Paweł T.Felis, Filmowa samotność po szwedzku, „Gazeta Wyborcza” , 2009.07.30

Premiera filmu: 9 kwietnia 2010

Dubel (Double Take),

Belgia 2009 / 80 minut

reżyseria: Johan Grimonprez

scenariusz: Johan Grimonprez

muzyka: Christian Halten

Nagrody:

9. MFF Era Nowe Horyzonty – wyróżnienie specjalne jury Międzynarodowego Konkursu FILMY O SZTUCE

Johan Grimonprez

Urodził się w 1962 r. Artysta i reżyser, pracuje w Brukseli, jest profesorem w School of Visual Arts w Nowym Jorku. W 1997 r. zrealizował kolaż Dial H-I-S-T-O-R-Y dla Dokumenta X w Kassel i słynnego Centre Pompidou. Przyniósł mu on nagrody na festiwalach filmowych w San Francisco i Toronto. Następną pracą Grimonpreza to wideo instalacja Looking for Alfred, będąca rodzajem szkicu do Dubla i nawiązująca do Margritowskiej gry rzeczywistości i iluzji. Film został nagrodzony m.in. w Nowym Jorku (Spirit Award dla najlepszego filmu eksperymentalnego) oraz European Media Award 2006.

Filmografia:

1997 dial H-I-S-T-O-R-Y (dok.)

2005 Looking for Alfred (video, kr.m.)

2009 Double Take (dok.)

Johan Grimonprez

– plastyk, artysta współpracujący z tak znaczącymi galeriami jak Tate Modern w Londynie. W 2005 roku przygotowywał projekt Looking for Alfred. Zafascynowany postacią Alfreda Hitchcocka poszukiwał jego sobowtóra, który miał zagrać reżysera w nowej instalacji artysty. Odkrył, że najbardziej interesuje go sam proces multiplikacji, podwojenia rozumianego jako metafora współczesności. Po ukończeniu swojego projektu rozpoczął pracę nad Dublem. W jego najnowszym filmie ważne jest złożenie w jedną całość wielu rozmaitych wątków, które łączy przewrotna zasada lustrzanego odbicia (Hitchcock i jego sobowtór, USA i ZSSR...) oraz lata 60., szczytowy moment trwania zimnej wojny i Złotego Wieku amerykańskiej telewizji. Reżyser w zadziwiający sposób miesza ze sobą różne elementy (pop)kultury – reklamy, fragmenty dokumentów, reportaży i informacji telewizyjnych, ale także Ptaków Hitchcocka i scen nakręconych współcześnie. Stwarza w ten sposób zupełnie nową jakość stosując zasadę found footage, a więc kolażu, zlepiania, zszywania ze sobą fragmentów rozmaitych narracji. Stawia w ten sposób dość gorzką diagnozę dotyczącą kondycji świata opartego na zasadzie „kopiuj – wklej”.

O swoim filmie Johan Grimonprez:

- Podczas tych przestuchań do Looking for Alfred pojawił się pomysł na projekt Dubla. Doświadczenie fenomenu „podwójności”, które przeżyłem na tych castingach, było naprawdę fascynujące. W wypadku Hitchcocka za kluczową kwestię uważam dwuznaczność jego osoby, pewną niejasność z nim związaną. (...) Kolejnym aspektem, który do tego nawiązuje, jest fakt zdublowania osoby Hitchcocka przez różne środowiska: inaczej podchodzą do niego osoby zajmujące się krytyką filmoznawczą, inaczej masowa widownia. Każdy czerpie z niego, z jego filmowego dorobku, to, co chce. Ta wielopoziomowa multiplikacja stanowi istotną część warstwy narracyjnej mojego filmu.

(Gazeta festiwalowa „Na horyzoncie”, rozmawiał Darek Kuźma)

Ramą dla Double Take są Ptaki Hitchcocka, według Grimonpreza skończone arcydzieło kultury strachu. W nią wpleciona jest historia spotkania Hitchcocka z własnym sobowtorem, oparta na opowiadaniu brytyjskiego pisarza Toma McCarthy'ego, oraz zgrabnie skrojone fragmenty telewizyjnych newsów z lat 60., relacjonujące spotkanie Roberta Nixona z kolejnym sobowtorem wielkiego reżysera - Nikitą Chruszczowem. Kolażowy, poskładany z recyklingowanych odpadów kultury wizualnej lat 60. Double Take ma w sobie chorobliwość zapętlonego dyskursu paranoika. Uwaga, zaraźliwe!

Ewa Szabłowska

Premiera filmu: 30 kwietnia 2010

Kontakt dla Mediów:
Agnieszka Wolak
agnieszka.wolak@snh.org.pl
tel. 600 534 978

oraz
Iza Wierbińska
izaw@nowehoryzonty.pl
tel. 602 682 463

Materiały graficzne oraz Presskity do poszczególnych filmów
będą systematycznie pojawiać się pod adresem:

ftp://enh.pl
login: **enhtournee**
hasło: **enhtournee**

Organizator:

NOWE HORYZONTY

Stowarzyszenie NOWE HORYZONTY
ul. Zamenhofska 1, 00-153 Warszawa,
tel. (+48 22) 530 66 40, fax (+48 22) 831 06 63,
www.enh.pl

Warszawa 2009
ISBN 978-83-60962-13-8